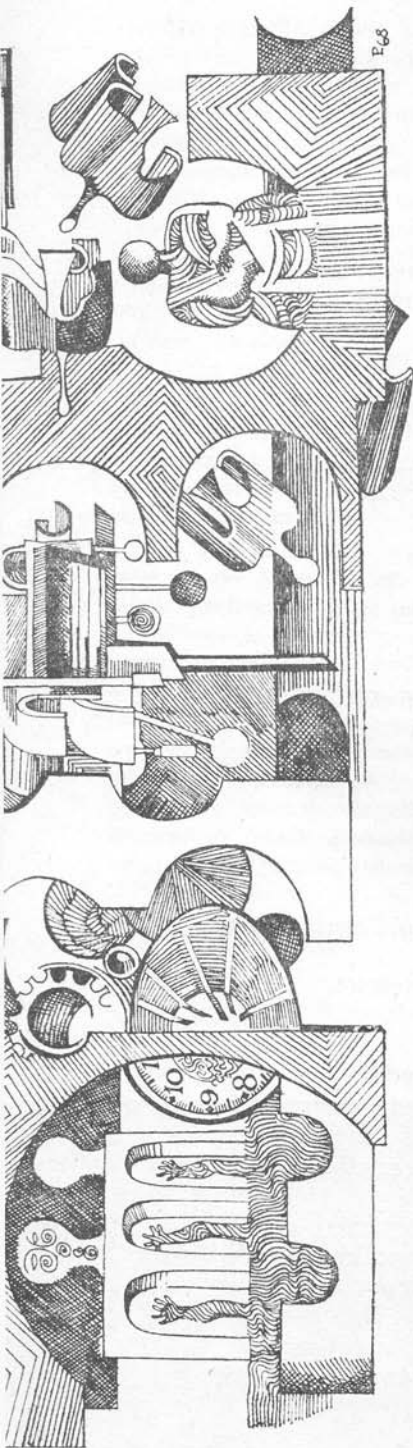

Az idő körei

ELLEN-IMA A JÖVŐHÖZ

Mert nem tudlak megszólítani,
mert nem tudok szólni a döbbenettől,
hogy ami bennünk kimondhatatlan,
abból leszel . . .
Mi teremtünk, vagy te téteted velünk azt,
amivé lenni igyekszel?
Miért arra emlékezünk mindig,
ami már az arcod lehetne?
Mért emlékezünk rád, még-nemlétezőre,
micsoda kényszer mondatja ki velünk
kimondhatatlan szavaidat?
Életünk sohasem lehet teljes,
akik emlékezni fognak ránk,
azokkal a szavakkal emlékeznek majd,
amiket velük mondat a jövő.
Jövő, te örökké készülő,
benned ismerhetünk csak magunkra.
Távolodó, végtelen-léptekkel közelítsz,
itt benn, s ahol felismerünk,
ott életünk a végtelenbe vész.

Ismerni akarlak, kezéd fején az ereket,
arcodon a felindulás foltjait,
hangodban hangunk emlékeit,
tudni akarom, mit csinálsz reggel hattól nyolcig,
hova sietsz,
végig tudod-e gondolni sejtelmeimet,
ülj le ide, hogy elképzelhesselek.
Mondd, leszel-e?
Tudunk-e arcot teremteni neked?
Lesz-e konyhaasztalod, írógéped,
játékos, reggelid, vacsorád?
Úgy veszed majd a poharat a kezébe,
ahogy mi sohasem tudtuk,
mert ujjaink emlékeztek a rettegésre,
kezünkben atomaira bomlott a pohár,
lesz-e poharad, emlékezni fogsz-e
a mozdulatra,
ahogy mi sose tudtuk megfogni a poharat?
Emlékezni fogsz-e arra, ami kimondhatatlan?
Szólsz-e majd hozzánk,
megszólítsz-e majd?

Lehet, hogy valahol hátrál az idő,
visszafelé épít az emlékezet,
lehet, hogy valahol egyszerűsödésre törekszenek
a sejtek,
lehet, hogy valahol a kezdetekig
hátrál az anyag?

Valaki azokat a hangokat hallja meg,
amiket mi nem hallhatunk,
s a jövőből érti meg a múltat?

*

Mire készülünk?
Milyen jövőt tervezünk meg képzeletünkkel?

Mit tud a testépítő sejt a testről?
Mit tud a máj a gondolatainkról,
mit tudnak gondolataink az időről,
amiben valóságos lesz a képzelet
s az eszmélet végtelenje?

*

Amit elképzelsz az ember,
élt már, vagy élni fog
valahol a világon.

Hány világ szívverését
hallja egy vers ritmus-sora?

Az időtlen képzelet
éppúgy épít múltat, mint jövőt,
mintha a végtelen teremtés
arcát rajzolná szakadatlan...

Paulovics László: Az idő körei

ELSŐ MEGKÖZELÍTÉS

Szemünkön át csak a látható világ,
fülünkön át csak a hallható világ,
érzékeinken át csak az egysíkú idő...

Az idő Möbius-szalaga önmagába fordulva
folytatódik végtelenül;
hiába vagdaljuk szét
jelenné, jövővé, múlttá,

körei egymásba kapcsolódnak.
Az idő egyetlen végtelen felületén,
jelen—jövő—múlt egymásbaszalad,
csak az élet szelektál magának
véges időt,
csak a halál szakítja meg
az idő végtelenjét,
csak az élet és a halál.
Az élet éppúgy megszakítja az idő végtelenségét,
mint a halál.
A halál is csupán megszakítja
az idő végtelenségét,
mint az élet.
De az idő meg nem szakad,
áramlik tovább Möbius-szalagként
előre-hátra,
csak érzéseinkben, csak tudatunkban,
csak megszakítottnak tudjuk,
csak az élet maga időszelekció ...
Ó, időküszöb-alatti létünk!
El kellene tudnunk képzelni a végtelent,
de még a felfogható idő is
csak képzeletünkben emberi.

MÁSODIK MEGKÖZELÍTÉS

Anyám tudja, hogy a lámpaernyőn
madarak röppültek körbe, mozdulatlanul.
Tudom én is, de a madarak nyaka
megnyúlt azóta az iszonyattól,
csőrük előremered,
és szárnyuk lassan végtelenné nő,
ahogy az idő visszaáramlik
életemből a múltba,
ahogy fájdalmaim
a gyermekkorra rakódnak,
ahogy a lámpaernyő lassan emelkedni kezd,
a madarak az égbe vájják csőrüket,
nyakuk kiduggják egemen,
és repülnek az idő Möbius-szalagán
körbe mozdulatlanul.
Könnyebb elképzelnem
a végtelen szárnyú madarakat,
mint jelen lennem ebben a pillanatban.
Mért kell rögzítenem a jelent,
mért kell úgy emlékezni rájuk,
mért kell a lámpa madarait elfelednem,
ahogy akkor láttam őket,
mért nem repülhetnek körbe

az idő Möbius-szalagán,
 végtelenné nőtt szárnyal,
 mért nem vághatják csőrük egembe,
 mért akarom visszaforgatni az időt,
 mért akarom az idő csőrét a múltba vágni,
 mért hiszem azt, hogy megragadhatom az időt?
 Mért kell megragadnom a megragadhatatlant,
 mért úsznak végtelen szárnyakkal madaraim,
 tótágast állva visszafelé,
 mért nem tudom megragadni ezt a percet,
 mért verik be végtelen egét
 a múlt madarai?
 El kellene tudnom képzelní a végtelent,
 hogy megragadhassam ezt a percet,
 de még képzeletemben
 sem emberi az idő.

Ez a pillanat meggyészínű,
 de túlcsondulóan édes és émelító,
 mint rothadt falevél íze.
 Ez a pillanat átszíróg a fogunk rései közt,
 íze elillan,
 s az emlék levél-íze megkeseredik,
 és a pillanat íze holnapután
 az emlék levél-ízétől megkeseredik,
 mert felfoghatatlan az idő végtelensége
 mert a felfogható időt sem tettük emberivé —

a képzelet végtelensége akárcsak az idő
 végtelensége ...

HARMADIK MEGKÖZELÍTÉS

Különös régi költők,
 kik úgy bíztak szemükben,
 mint mi a komputerekben,
 különös régi költők,
 kik látták gondolataikat,
 testtelenül elgondolni se tudták őket,
 képleteinket meg se értenék.

Képletekre bontott gondolat!
 Ki ölte meg a felfedezés mámorát?
 A képzeletet ki úzte ki
 a gondolatok közül?
 Ki hagyta magára a gondolatot?
 Micsoda magányra kényszerült,
 micsoda sivár képlet-tengődésre!
 Ki szakította ki a szemét?

A régiek látták gondolataikat,
 nekünk látnunk kell gondolatainkkal.
 Vissza kell perelniük szemeit,
 vissza kell adni a gondolatnak a képzeletet,
 a felfedezés örömet,
 a gondolat örömet,
 a létezés örömet,
 hogy láthassunk gondolatainkkal.